

Ehdotus Oulun kaupungin perusopetuksen tiedonportaiksi (1. – 9. – luokat)

Tiedonhallintaitojen malli (Eisenberg & Berkowitzin the Big 6 Skills -malli)

ALAKOULU

TIEDON- HALLINTATAIDOT	1. lk	2. lk	3. lk	4. lk	5. lk	6. lk
1. Aiheen määrittely: Mihin tarvitsen tietoa?	Ajatuskartta tutuksi.	Ajatuskartta oma-toimisesti annetusta aiheesta.	Kysymysten tekeminen annetusta aiheesta ohjatusti.	Omien kysymysten tekeminen aiheesta.	Oman aiheen valinta ja tehtävän rajaus Ohjatusti. Ajatuskartasta käsitekartaksi.	Oman aiheen valinta ja tehtävän rajaus omatoimisesti. Käsitekartta.
2. Tiedonlähteiden tunnistaminen: Mistä löydän tietoa?	Omat aistihavainnot, ihmiset	Oppikirjat	Lasten tietokirjat	Asiantuntijat, netti ja opetusohjelmat	Tietokirjat, lehdet	Opetusvideot, DVD:t ja elokuvat
3. Tiedonlähteiden valinta ja hankinta: Etsin tietoa.	Tiedon etsintä ohjatusti.	Tiedon etsintä annetusta materiaalista.	Hakusanojen alkeita, aakkosjärjestyksen hallinta ja sisällysluettelon käyttö.	Hakusanojen määrittelyä ja luokittelua ohjatusti.	Hakusanojen määrittelyä ja luokittelua omatoimisesti	Hakujen tarkentaminen (esim. Boolean operaattorit)
4. Tietojen järjestäminen ja käyttö: Tutustun tietoon.	Muistiinpanojen tekeminen esim. piirtämällä.	Uusien tietojen lisääminen ajatuskarttaan.	Toden ja epätoden erottaminen. Muistiinpanojen kirjoittaminen. Lähteiden merkitsemiseen tutustumista.	Lähteiden merkitseminen muistiin.	Tiedonlähteiden erot, lähdeluettelon tekeminen kirjoista, lehdistä ja kuvista.	Kriittinen suhtautuminen eri tiedonlähteisiin. Nettisivujen lisääminen lähdeluetteloon oikein.
5. Tietojen yhdistäminen, tulkinta ja esittäminen: Teen tiedosta oman kokonaisuuden.	Oman tuotoksen esittäminen ohjatusti.	Oman tuotoksen kokoaminen ja esittäminen ohjatusti.	Tietojen järjestäminen kokonaisuudeksi. Tutustutaan eri esitystapoihin.	Oman esitystavan valitseminen ja toteuttaminen ohjatusti.	Tietojen yhdisteleminen ja tiivistäminen kirjoittamalla. Esityksen havainnollistaminen esim. PowerPointilla.	Tietojen havainnollistaminen esim. diagrammit, animaatiot ja elokuvat. Oman näkökulman esittäminen.
6. Arviointi: Miten onnistuin tiedon etsimisessä ja käytössä?	Mikä onnistui omassa työssä?	Mitä uutta opittiin? Muuttuiko käsitys asiasta?	Palautteen vastaanottamisen ja antamisen harjoittelemista työstä.	Oman työskentelyn arviointia ohjatusti.	Oman työn ja työskentelyn arviointia ja rakentavan palautteen antamista toisille.	Osa ohjata työskentelyään saadun palautteen perusteella. Osa arvioida omia ennakkokäsityksiään ja -tietojaan.

KIRJASTON KÄYTTÖTAIDOT	1. lk	2. lk	3. lk	4. lk	5. lk	6. lk
Koulukirjaston käytön tavoitteet	Koulukirjastoon tutustuminen, kirjaston säännöt, oman lainauskortin hankinta, lainaamisen opettelua, lukutaitoon sopivien kirjojen lukemista, kirjallisuusdiplomi tutuksi.	Lainauskortista huolehtiminen, lukuharrastuksen syventäminen, tietokirjoihin tutustuminen.	Kirjojen luokitteluun tutustumista koulukirjastossa. Vinkkauksen harjoittelua toisille oppilaille.	Oulun koulukirjaston sivustoon tutustumista. Yleisen kirjastoluokituksen opettelua	Koulukirjaston tietokannasta hakua kirjailijan tai kirjan nimen mukaan	Koulukirjaston tietokannasta hakua asiasanalla
Lähikirjaston käytön tavoitteet	Tutustuminen lähikirjastoon, satutunti, kirjastokortin hankkiminen.	Kirjaston käytön opetusta ja kirjojen esittelyä	Lastenosaston esittely ja kirjavinkkaus	Lukuharrastuksen syventäminen, omatoiminen lainaaminen	Tutustutaan Intro-verkkokirjastoon (tiedonhauonopetustunti)	Omatoiminen lähikirjaston käyttö tiedonhakutehtävissä, opittujen taitojen harjoittaminen, rohkeus pyytää apua, tietokantojen käyttö.
Tietotekniikan ja AV-välineiden käytön tavoitteet	Tietokoneen käynnistäminen, sammuttaminen ja näppäimistöön tutustuminen. Opetusohjelmiin tutustuminen ohjatusti.	Tekstinkäsittelyn alkeiden hallitseminen, tekstin tallentaminen, itsenäinen opetusohjelmien käyttö.	Tekstinkäsittelytaitojen syventäminen, kuvan liittäminen tekstiin, sähköpostin käyttö.	Hakupalvelimien käytön harjoittelua, digikameran käyttö, jokin verkko-oppimisympäristö tutuksi.	Kuvankäsittelyohjelman käyttö, tuotosten esittäminen tietotekniikkaa hyödyntäen.	Multimediaesitys

YLÄKOULU

TIEDONHALLINTA- TAIDOT	Tiedonhallintataitojen mallia käytetään kaikissa oppiaineissa.		
	7. lk	8. lk	9. lk
1. Aiheen määrittely: Mihin tarvitsen tietoa?	Aiheen valinta omatoimisesti yhteisesti sovitusta kokonaisuudesta. Käsitteiden määrittelyä. Käsitekartta omien tietojen pohjalta. Aiheen rajaus. Tutkimuskysymysten asettaminen.		
2. Tiedonlähteiden tunnistaminen: Mistä löydän tietoa?	Oppikirjat, koulukirjaston ja yleisen kirjaston aineisto sekä hakupalvelimet esim. Google ja netin tietosanakirjat esim. Wikipedia	Erilaiset tietokannat aiheesta riippuen esim. lehti-, musiikki- ja artikkelitietokannat	Asiantuntijahaastattelu ja aihehakemistot: linkki- ja virtuaalikirjastot esim. Makupalat ja www.kirjastot.fi
3. Tiedonlähteiden valinta ja hankinta: Etsin tietoa.	Valitaan itsenäisesti aiheeseen tarvittavat tiedonlähteet. Harjoitellaan Boolean operaattoreiden käyttöä	Laajennetaan tiedonhakua eri tietokantoihin. Harjoitellaan yleisen suomalaisen asiasanaston (YSA) käyttöä. Varmennetaan Boolean operaattoreiden käyttöä	Valitaan tiedonlähteet monipuolisesti. Tutkitaan ja vertaillaan lähteiden luotettavuutta esim. - Onko tieto ristiriitaista? - Onko tieto puolueellista, ennakkoluuloista tai manipuloivaa?
4. Tietojen järjestäminen ja käyttö: Tutustun tietoon.	Tutkitaan kerättyä materiaalia. Vertaillaan ja arvioidaan eri lähteiden tietoja ohjatusti. Valitaan tehtävään sopivaa tietoa. Kerrataan lähdemerkintöjen (kirjat, lehdet, kuvat ja nettisivut) tekemistä.	Lähteiden käytön varmistaminen. Suorien lainausten merkitseminen. Lähdeviittausten harjoittelua esim. videot, radio- ja televisio-ohjelmat ja verkkolehdet	Lähdemerkinnät oikein esim. sähköpostiviesti ja keskusteluryhmä
5. Tietojen yhdistäminen, tulkinta ja esittäminen: Teen tiedosta oman kokonaisuuden.	Tietojen ja ajatusten järjestäminen kokonaisuudeksi. Asioiden havainnollistaminen eri tavoin esim. kuvin, kartoin ja taulukoin. Sopivan esitystavan valinta esim. näytelmä, esitelmä, sarjakuva tai elokuva. Oman näkökulman valitseminen ja esittäminen.	Tietojen ja ajatusten järjestäminen ja muokkaaminen kokonaisuudeksi. Sopivan uuden esitystavan valinta. Omin sanoin kirjoitettu referointi omien johtopäätösten pohjana.	Itsenäinen projektityön kokoaminen ja esittäminen. Lopputuotoksessa oman näkökulman esille tuominen.
6. Arviointi: Miten onnistuin tiedon etsimisessä ja käytössä?	Tiedonlähteissä arvioidaan luotettavuus, ajantasaisuus ja aitous. Projektin etenemisessä arvioidaan ajankäyttöä ja työskentelymotivaatiota. Arvioidaan omaa oppimista: Mitä tietoja ja taitoja saatiin? Harjoitellaan rakentavaa ja asiallista vertaisarviointia.		

KIRJASTON KÄYTTÖTAIDOT	7. lk	8. lk	9. lk
<p>Kirjaston käyttötaidot: yleinen kirjasto ja koulukirjasto</p>	<p>7. luokalla tutustutaan yleisessä kirjastossa eri tietokantoihin esim. lehti- ja musiikkietokantoihin.</p> <p>Koulukirjaston säännöt ja luokitus tutuksi.</p> <p>Koulukirjastokorttien tekeminen.</p> <p>Koulukirjaston kotisivut: haku ja Aleksis- lehtiviitetietokanta.</p> <p>Kerrataan tiedonhallintataitojen käsitteistöä esim. tiedonhaku, tiedonlähteisiin viittaaminen ja tietokannat.</p> <p>Yläluokkien kirjallisuusdiplomin aloittaminen.</p>	<p>Varmennetaan 7. luokan taitoja.</p> <p>Kirjastojen monipuolinen käyttö tiedonhaussa.</p> <p>Erilaisiin kirjallisuuden lajeihin tutustuminen.</p> <p>Sopivan kaunokirjallisuuden löytäminen ja elinikäisen lukuharrastuksen herättäminen.</p>	